

Тақризи

муқарризи расмӣ ба диссертатсияи Зафарзода Нушофарин Зафар дар мавзуи «Иштироки сиёсӣ ҳамчун воситаи муоширати ҳокимият ва ҷомеа» (дар мисоли Тоҷикистон) барои дарёфти дараҷаи илмӣ доктори фалсафа (PhD), доктор аз рӯи ихтисоси 6D050200 - Сиёсатшиносӣ (6D050202 – Ниҳодҳо, равандҳо ва технологияи сиёсӣ)

Мутобиқати диссертатсия ба ихтисосҳо ва самтҳои илм, ки аз рӯи онҳо диссертатсия ба ҳимоя пешниҳод шудааст

Диссертатсияи Зафарзода Нушофарин Зафар дар мавзуи «Иштироки сиёсӣ ҳамчун воситаи муоширати ҳокимият ва ҷомеа (дар мисоли Тоҷикистон)» барои дарёфти дараҷаи илмӣ доктори фалсафа (PhD) доктор аз рӯи ихтисоси 6D050200 - Сиёсатшиносӣ (6D050202 – Ниҳодҳо, равандҳо ва технологияи сиёсӣ) мутобиқат мекунад.

Мубрам будани мавзуи диссертатсия

Ҳокимият ҳамчун зухуроти мураккаби сиёсӣ ҳамон вақт ба таври комил ташаккул ёфта устувор мегардад, ки агар дар татбиқи иродаи худ муваффақ гардад. Раванди мазкур муошират ва робитаи доимиро бо ҷомеа тақозо менамояд. Дар ин чараён баррасии масъалаи иштироки сиёсии шаҳрвандон-субъектони асосии ҳокимият яке аз мавзӯҳои меҳварӣ баромад мекунад. Масъалаи мазкур якчанд ҷанбаҳоеро дар бар мегирад, ки тавассути онҳо мубрамии мавзуи диссертатсиониро метавон асоснок намуд, аз он ҷумла:

- иштироки сиёсӣ ифодаи майл ва таваҷҷуҳи ҷомеа ба ҳокимият баромад намуда, аҳаммият ва нақши онро дар ҳаёти сиёсӣ иҷтимоӣ ифода менамояд. Субъектони сиёсат тавассути ширкати худ дар равандҳои сиёсӣ ба таҳаввули муносибатҳои идорӣ, ташаккули ниҳодҳои нави давлатӣ ва дигаргуниҳои иҷтимоӣ сиёсӣ мусоидат мекунанд;

- иштирок накардани шаҳрвандон дар ҳаёти сиёсии ҷомеа нишонаи эътимод надоштани онҳо ба ҳокимият арзёбӣ мегардад. Ин таҳдид ба фаъолияти ояндаи ҳокимият арзёбӣ мегардад. Бетарафи, бетаваҷҷуҳӣ, нобоварӣ ҳамчун шаклҳои эътирозии иштироки сиёсӣ маҳсуб ёфта, боиси авҷ гирифтани шиддати иҷтимоӣ гашта метавонанд;

- иштироки сиёсӣ дар шароити Тоҷикистони муосир ҳамчун нишонаи эътимоди ҷомеа ба ҳокимият баромад намуда, дар роҳи татбиқи принципҳои демократия омили муҳим арзёбӣ мегардад. Вобаста ба ин таҳлили раванд ва хусусияти иштироки сиёсӣ дар солҳои аввали соҳибистиқлолӣ таҷрибаи вазнинеро ҳамчун сабаҳ ба ҷомеа боқӣ гузошт.

Омӯзиши он имкон медиҳад, ки дар марҳалаҳои минбаъдаи рушди давлатдорӣ аз чунин хатогиҳо пешгирӣ карда шавад. Арзёбӣ ва баҳодиҳии асосноки илмӣ он дар диссертатсия имкон додааст, ки хусусият, шакл ва намудҳои иштироки сиёсӣ дурусту аниқ тасниф карда шавад;

- таҳлили раванди иштироки шаҳрвандон дар интихобот, ки муаллиф пешниҳод намудааст, аҳаммияти хоси илмӣ амалиро соҳиб аст, зеро раванди сиёсии мазкур василаи муҳимми сиёсӣ аст, ки тавассути он руҳияи ҷомеа ва муносибаташ ба ҳокимият муайян карда мешавад. Хусусан дар замони муосир омӯзиши таҷрибаи интихоботӣ дар кишварҳои гуногун нишон медиҳад, ки маъракаи мазкур ба сифати марҳалаи мувофиқи замони барои нерӯҳои манфиатдори геополитикӣ истифода шуда истодааст. Дар раванди маъракаи интихобот онҳо “инқилобҳои гуногуни рангаро” дар кишварҳои гуногун ташкил карда, боиси сарнагусозии низомҳои сиёсӣ гаштаанд. Вобаста ба ин омӯзиши паҳлуҳои гуногуни иштироки сиёсии шаҳрвандон дар ин маъракаи сиёсӣ аҳаммияти хоси илмӣ амалиро соҳиб аст;

Мубрамии мавзӯи таҳқиқоти диссертатсионии мазкур инчунин дар он аст, ки дар замони муосир экстремизму терроризм ҳамчун шакли ғайриконвенционалии иштироки сиёсӣ васеъ паҳн гашта истодааст. Вобаста ба ин таҳқиқи масъалаи мазкур баҳри дарёфт ва коркарди роҳи усулҳои пешгирии амалҳои мазкур аҳаммияти муҳимми илмӣ амалӣ дорад.

Мақсаднокии омӯзиши мавзӯи диссертатсионии мазкурро метавон бо он асоснок намуд, ки равандҳои ҷаҳонишавӣ таъсирҳои зиёдро пеш оварда истодаанд. Дар ин масир ҷавонон яке аз қишрҳои осебпазир ба ҳисоб мераванд. Таҳҷуми фарҳангӣ ва иттилоотӣ, ки ҳамаҷуза амалӣ карда мешавад, дар шаклҳои гуногун ва роҳи василаҳои гуногун суръат гирифта, истодагари карда тавоништан дар рӯ ба рӯи он масъулияти баландро тақозо менамояд. Пурзӯршавии ин раванд, инчунин ба қувватгирии таъсирҳои гуногуни иттилоотӣ низ вобаста буда, рушди технологияҳои иттилоотӣ баҳри ин замина фароҳам меоварад. Бинобар ин, нигоҳ доштани ҳуввияти миллии ҷавонон дар шароити муосир басо муҳим мебошад. Иҷрои ин рисолат махсусан дар замони муосир, дар марҳилае, ки равандҳои ҷаҳонишавӣ бо суръати баланд идома доранд, аҳаммияти хоса касб мекунад.

Дарачаи нафғонии натиҷаҳои дар диссертатсия бадастомада ва нуқтаҳои илмӣ, ки барои ҷимоя пешниҳод мешаванд

Таҳқиқи мавзуи мазкур яке аз кӯшишҳои нахустин дар самти омӯзиши маҷмуии масъалаи иштироки сиёсӣ ва хусусиятҳои он дар замони муосир мебошад. Мавзуи мазкур дар сатҳи таҳқиқоти диссертатсионӣ дар илми сиёсии ватанӣ ҳанӯз дар сатҳи зарурӣ омӯхта нашудааст.

Диссертатсия ҷанбаи кавии назариявӣ методологӣ дошта, муаллиф нуктаҳоеро мавриди таҳлилу омӯзиш қарор додааст, ки дорои аҳаммияти ҳоси илмӣ амалӣ мебошанд. Аз он ҷумла, бо истифода аз методҳои таърихӣ, мантиқӣ, таҳлилии муқоисавӣ ва низомнокӣ тавонистааст ҷанбаҳои таърихӣ ва иҷтимоӣ сиёсии ташаккул ва таҳаввули шаклҳои гуногуни иштироки сиёсиро дар марҳала ва муҳитҳои гуногуни замонӣ таҳлилу арзёбӣ намуда, хулосаҳои асосноки худро пешниҳод намояд.

Муаллифи диссертатсия собит намудааст, ки шахс ҳамчун субъекти асосии муносибатҳои ҷамъиятӣ дар ташаккул ва таҳкими низоми муайяни робитаҳои иҷтимоӣ сиёсӣ ва фарҳангӣ маънавӣ нақши калидӣ дошта, муносибати ӯ ба доираи муайяни арзишу меъёр ва ақидаю тасаввуротҳо вобаста ба сатҳи иҷтимоишавӣ ва ҷаҳонбинияш шакл мегирад. Аз ин рӯ яке аз масъалаҳои меҳварие, ки ба мавқеи бошуурона ва ҳадафмандонаи шахс таъсир мерасонад, ташаккули устувори мафкуравӣ дар муносибат ба раванду зухуроти гуногуни ҷамъиятӣ мебошад.

Муаллиф таъкид менамояд, ки ҷаҳорҷӯбаи мафкуравие, ки шахс дар доираи он рафтори худро танзим менамояд, ба сифати механизми танзимкунандаи амалу рафтори ҷамъиятӣ баромад намуда, қодир аст ба самти муайяни рушди муносибатҳои ҷамъиятӣ таъсири бевоситаи худро расонад. Бо назардошти нуктаи мазкур метавон собит намуд, ки дар ҷомеаи иттилоотӣ василаҳои технологияи иттилоърасон имкон доранд ба шууру мафкураи шахс таъсири амиқ расонида, тамоюли арзишӣ ва ахлоқии ӯро зерин назорати худ қарор диҳанд. Аз ин нуктаи назар дар шароити муосири рушди ҷомеа таҳқиқи омӯзиши сатҳи таъсиррасонии технологияҳои иттилоотӣ шабакавӣ ба ташаккули мавқеи шахс дар ҷомеа аҳамияти ҳоси илмӣ амалӣ дорад.

Аҳаммияти илмӣ – амалии таҳқиқот ва натиҷаҳои илмӣ дар доираи талабот ба диссертатсияҳои номзадӣ

Аҳаммияти илмӣ – амалии таҳқиқот ва натиҷаҳои илмӣ дар доираи талабот ба диссертатсияҳои номзадӣ бадастовардари метавон бо нуктаҳои зерин асоснок намуд:

- омӯзиши масъалаи иштироки сиёсӣ ҳамчун василаи муоширати ҳокимият ва ҷомеа ва таҳаввули муносибатҳои иҷтимоӣ дар ҷомеа

имкон медиҳад, ки нақшиишироки ҷомеа на танҳо дар дигаргуншавии низоми муносибатҳои мавҷудаи иҷтимоӣ, балки дар таъмини ҳамгироеи иҷтимоию сиёсӣ, таҳкими ҳувияту ягонагӣ ва масъулияти шаҳрвандӣ низ муайян карда шавад. Ҷаҳонишавӣ ва рушди талошҳои геополитикӣ боиси шиддат гирифтани бархӯрдҳо дар заминаҳои гуногун гашта истодааст. Аз ин рӯ таҳқиқи заминаҳои илмӣ назариявии масъалаи баррасишаванда ва муайян намудани диду назарҳои гуногун вобаста ба он ба васеъ шудани имкони баҳсҳои илмӣ дар масъалаи ишироки сиёсӣ ва нақши он дар таҳкими ҳокимият мусоидат менамояд;

- таҳқиқи масъалаи ишироки сиёсӣ дар Тоҷикистон ба муаллиф имкон додааст, ки раванди таҳаввули рӯйдоду зухуроти гуногуни сиёсиро дар заминаи зарфиятҳои ишироки сиёсии шаҳрвандон дар сатҳи зарурии илмӣ асоснок намояд;

- ҷанбаи дигари таҳқиқот, ки моҳияти илмӣ назариявии онро қавӣ мегардонад, таҳлили нақши таъсиррасони омилҳои гуногуни фарҳангӣ, сиёсӣ, ҳуқуқӣ ва иҷтимоию фарҳангӣ ба сатҳ ва шакли ишироки сиёсӣ дар шароити соҳибистиклолӣ мебошад. Маҳз дар заминаи ҳамин зарфиятҳо хусусиятҳои ишироки сиёсии ҷомеа, хусусан ҷавонон дар Тоҷикистон, муайян карда шуданд;

- ҷанбаи дигари таҳқиқот, ки моҳияти илмӣ назариявии онро арзишманд мегардонад, таҳлили нақши таъсиррасони технологияҳои иттилоотӣ ба ташаккули рафтори ифротӣ мебошад. Муаллиф таъкид менамояд, ки маҳз татбиқи самараноки технологияҳои назарфиребии сиёсӣ иттилоотӣ ба қувваҳои ифротӣ террористӣ имконият додааст, то ҷаҳони имрӯзаро ба макони ноамнӣ ва таҳдидҳо табдил диҳад. Ин ҳолат дар назди низомҳои сиёсӣ ва давлатӣ масъалаҳои ҷиддии таъмини амният ва ягонагиро пеш гузоштааст, зеро маҳз иттилоот ҳамчун василаи камхарчи пешбурди ҷанги иттилоотӣ дар набардҳои геополитикӣ муфид будани худро собит намудааст.

Нуктаҳои зикргардида аз аҳаммиятнокии илмӣ амалии таҳқиқи масъала дарак медиҳанд.

Асоснокӣ ва эътимоднокии хулосаҳо ва тавсияҳои дар диссертатсия зикршуда

Диссертант ба масъалаи асосноккунии хулоса ва тавсияҳо диққати ҷиддӣ додааст. Истифодаи пойгоҳи қавии иттилоотӣ ва сарчашмаҳо, таҳлили маводи зиёди илмӣ ва муносибати ҳоси таҳлилӣ

этимоднокии баланди натиҷаҳои бадастовардаи муаллифро таъмин ва арзиши илмӣ диссертатсияро баланд бардоштаанд.

Натиҷаҳои бадастомада, ки дар матни диссертатсия хеле васеъ нишон дода шудаанд, дар сатҳи зарурӣ асоснок карда шуда, ифодаи мазмуни асосии таҳқиқоти мазкур мебошанд. Онҳо дар заминаи об'ективияти илмӣ таҳия шуда, эҳтимоднокии баланд доранд ва масъалаҳоеро дар бар гирифтаанд, ки онҳоро воқеияти таърихӣ ва вазъи муосири ҷамъиятию сиёсӣ собит месозад.

Таҳхиси диссертатсия нишон медиҳад, ки он дар сатҳи хуби илмӣ таълиф шуда, талаботи ба диссертатсияҳои номзадӣ пешниҳодшаванда ба инобат гирифта шудаанд.

Сохтори диссертатсия аз муқаддима, 3 боб, шаш зербоб, хулосаю тавсияҳо ва рӯйхати адабиёти истифодашуда иборат мебошад. Ҳаҷми умумии диссертатсия 174 саҳифаи матни компютериро дар бар мегирад ва ҳаҷми он ба талаботи ба диссертатсияҳои номзадӣ пешниҳодшаванда ҷавобгӯ аст.

Аз диди мантиқӣ бобҳо ва зербобҳо бо ҳам алоқаманд буда, дар доираи онҳо масъалаҳои муҳимми барои таҳқиқи масъалаи иштироки сиёсӣ ҳамчун василаи муоширати ҳокимият ва ҷомеа зарурӣ мавриди таҳлили ҳаматарафа ва дақиқ қарор гирифтаанд.

Дар муқаддимаи диссертатсия муаллиф диссертант мубрами мавзӯро асоснок намуда, сатҳи омӯзиши он, мақсаду вазифаҳо ва об'екту предмети таҳқиқот, инчунин робитаи онро бо дигар барномаву лоиҳаҳо муайян намудааст.

Дар боби якуми диссертатсия **«Моҳияти иҷтимоию сиёсии иштироки сиёсӣ: ҷанбаҳои назариявӣю концептуалӣ ва сохторию функционалии он»** муаллиф асосан ба таҳлили заминаҳои назариявӣю методологии масъала диққат додааст. Зербоби якуми боби мазкур - **«Асосҳои назариявӣю концептуалии масъалаи иштироки сиёсӣ: моҳият, хусусият ва тамоюлҳои нави он»** таҳлилу таснифи масъалаи иштироки сиёсӣ, моҳият, мазмун ва шаклҳои он бахшида шудааст. Муаллиф ақидаҳои олимони мактаби сиёсии ғарбӣ, русиягӣ ва тоҷикро таҳлил намуда, умумият ва фарқияти онҳоро муайян намудааст.

Дар зербоби дуюми боби якум **«Таҳлили сохторию функционалии иштироки сиёсӣ ва хусусиятҳои он»**, муаллиф иштироки сиёсиро ҳамчун об'екти омӯзиши илмҳои сиёсӣ баррасӣ намуда, барои муайян намудани хусусиятҳои он таҳлили қиёсии чунин мафҳумҳо, аз қабили «рафтори сиёсӣ», «фаъолияти сиёсӣ» ва «амали сиёсӣ» низ гузаронида шудааст.

Зербоби мазкур фарогири ҷанбаҳои сохторию функционалии иштироки сиёсӣ буда, тавассути таҳлили сохторӣ ва системавӣ муаллиф тавонистааст нақши зухуроти мазкурро ҳамчун василаи муошират бо ҳокимият асоснок намояд.

Боби дуюми диссертатсия - **«Хусусияти зоҳиршавии шаклҳои иштирок ва рафтори субъектҳои сиёсат дар шароити соҳибистиқлолӣ»** аз ду зербоб иборат мебошад. Зербоби якуми он - **«Истиқлоли давлатӣ ва шаклҳои зоҳиршавии иштирок ва рафтори сиёсии шаҳрвандон дар Тоҷикистон»** номгузорӣ шудааст. Қайд намудан лозим аст, ки муаллиф дар заминаи таҳлили омилҳои гуногуни иҷтимоию сиёсӣ ва шароитҳои таърихи моҳият ва хусусияти иштироки сиёсии субъектҳои сиёсатро дар Тоҷикистон дар солҳои нахустини соҳибистиқлолӣ ба риштаи таҳлил кашидааст. Дар ин замина моҳияти агрессивӣ ва ғайриконвенционалӣ доштани иштироки сиёсии субъектҳои сиёсатро таъкид намудааст, ки натиҷаи чунин иштирок боиси шиддат гирифтани вазъи сиёсӣ дар кишвар ва сар задани ҷанги шаҳрвандӣ гашта буд.

Зербоби дуюми боби дуюм **«Иштироки электоралӣ нишонаи муҳимми демократикунории ҷомеа ва шакли осоиштаи иштироки сиёсӣ»**-ро муаллиф ба таҳлили шакли хоси иштироки сиёсӣ - иштироки электоралӣ бахшидааст. Диссертант мантиқан дуруст ба таҳлили масъала муайян намуда, иштироки электоралиро ҳамчун василаи татбиқи принципҳои демократӣ маънидод намудааст. Муаллиф тавонистааст моҳияти иштироки электоралӣ ва таҳаввули онро дар Тоҷикистон ва дар кишварҳои дигари минтақа ва ҷаҳон таҳлилу баррасӣ намояд. Инчунин ба хусусият ва сабабҳои абсентеизм низ муаллиф диққати ҷиддӣ дода, онро як раванди паҳншаванда маънидод намудааст.

Боби сеюми диссертатсия - **«Ҷаҳонишавӣ ва масъалаҳои такмили шаклҳои иштироки сиёсӣ дар Тоҷикистони муосир»** ном дошта, ду зербобро дар бар мегирад. Зербоби якуми боби мазкур - **«Таъсири равандҳои ҷаҳонишавӣ ба шакли иштироки сиёсии ҷавонон дар Тоҷикистон: рақамикунонӣ ва таъсири он ба сатҳи иштироки сиёсӣ»** ба таҳлили вазъи муосири рушди ҷомеаи иттилоотӣ ва таъсири он ба моҳият ва хусусияти иштироки сиёсии шаҳрвандон бахшида шудааст.

Муносибати объективонаи муаллиф ба раванди ташаккули ҷомеаи иттилоотӣ имкон додааст, ки ӯ ҷанбаҳои манфӣ ва мусбии онро мавриди таҳлилу омӯзиши ҳамаҷониба қарор дода, пайомадҳои ҷомеаи иттилоотиро ба ташаккули низоми арзишии ҷомеа ва тағйирпазирии меъёрҳои рафтор ва иштироки сиёсии аъзои он асоснок намояд. Дар ин

раванд муаллиф тавонистааст ба омӯзиши мазмунии фазои иттилоотӣ ва таъсири он ба тамоюлҳои пайдошаванда диққати ҷиддӣ дода, ақидаҳои худро ҷиҳати тақвияти ғаъолияти сохторҳои гуногун дар ин самт баён созад.

Зербоби дуҷуми боби сеюм «**Ҷомеаи иттилоотӣ ва масъалаҳои ғаъолгардии нерӯҳои деструктивӣ: роҳҳои пешгирии иштироки сиёсии ғайриқонуний ва абсентеизм**» ном дорад. Маълум аст, ки таҳҷуми иттилоотию фарҳангие, ки ҳамарӯза ҷараён дорад, осебпазирии низоми арзишӣ ва мафкуравии ҷомеаро дар рӯ ба рӯи таҳдидҳои ҷаҳонишавӣ баланд мебардорад. Ин ҳолатро дар мисоли рӯ овардани бархе аз шаҳрвандони кишвар ба арзишҳои бегона мушоҳида намудан мумкин аст, ки ҳуҷумҳои иттилоотию фарҳангӣ василаи осебпазир гардонидани устувори мафкуравӣ дар ҷомеа буда, таҳдиди ҷиддӣ ба ҳуввият ва ягонагии он мебошанд. Таҳрифи воқеият ва мақсаду ҳадафҳо, назарфиребӣ, мағзшӯйӣ, дуруғафкании интернетӣ (фейкҳо) василаҳои психологии таъсиррасонӣ буда, ба дарки аслии воқеият монеа эҷод карда метавонанд. Нуқтаҳои зикргардида дар диссертатсия васеъ баррасӣ шуда, муаллиф вобаста ба онҳо ҳулосаҳои асосноки худро пешниҳод намудааст.

Аҳаммияти илмӣ, амалӣ ва иҷтимоии натиҷаҳои

диссертатсия бо нишон додани тавсияҳо оид ба истифодаи онҳо

Муаллиф ҳулоса намудааст, ки дар доираи мушкilotи бархӯрди тамаддунҳо баррасӣ намудани масъалаи авҷ гирифтани идеологияи экстремизму терроризм равиши мувофиқи мантикист. Ӯ тавонистааст асоснок намояд, ки падидаи мазкур ҳамчун паймади манфии бархӯрди тамаддунҳо суботи кишварҳо ва шаҳрвандонро ҳалалдор намуда истодааст, ки нишонаи иштироки сиёсии дорои хусусияти ғайриконвенционалӣ мебошад.

Таҳлили диссертатсия нишон медиҳад, ки муаллиф ба масъалаи мазкур муносибати маҷмӯӣ намуда, тавассути истифодаи методологияи мувофик тавонистааст мақсаду вазифаҳои дар ҷаҳорҷӯбаи таҳқиқот гузошташро ба даст оварад.

Нуқтаи дигаре, ки аҳамияти илмию амалии диссертатсияи мазкурро асоснок мекунад, ин коркард ва муайян намудани концепсияи мустақили таҳқиқотӣ аз ҷониби муаллиф мебошад, ки тавассути он омӯзиши масъаларо дар доираи муайяни таҳқиқотӣ ба амал барорад.

Наشري натиҷаҳои диссертатсия дар маҷаллаҳои

тақризшавандаи илмӣ

Муаллифи диссертатсия оид ба мавзӯи ҳимояшаванда 5 мақолаи илмӣ дар маҷаллаҳои тақризшаванда ба таъъ расонидааст, ки онҳо

ифодакунандаи мухтавои муқаррароти асосии диссертатсия мебошанд. Ҳамчунин вобаста ба масъалаи мазкур дар конференсияҳои ҷумҳуриявӣ ширкат намуда, 4 мақолаи илмӣ ба таърифи расонидааст.

Натиҷаҳои таҳқиқотро муаллиф дар 25 банд хулоса намудааст, ки онҳо дорои аҳаммияти илмӣ амалии хос буда, дар сатҳи зарурӣ асоснок карда шудаанд.

Тавсияҳо оид ба истифодаи натиҷаҳои таҳқиқот дар 5 банд таҳия ва пешниҳод шудаанд, ки аз таҳлили масъала дар доираи мақсад ва вазифаҳои гузошташуда бармеоянд. Ҳамаи хулоса ва тавсияҳои пешниҳодшаванда бо мақсад ва вазифаҳои гузоштаи муаллиф дар доираи кори илмӣ мазкур мутобиқ мебошанд.

Санҷиши аслияти матни диссертатсия аз рӯйи барномаи “Антиплагиат” 78% ва автореферат 88% - ро ташкил медиҳад, ки нишондиҳандаи хуб мебошад.

Дар баробари дастовардҳои илмӣ зикргардида диссертатсия аз баъзе камбудӣҳо ҳам ори нест. Чунончӣ:

- хуб мебуд агар муаллиф ҳангоми баррасии масъалаи “апатияи сиёсӣ” онро васеътар арзёбӣ менамуд, зеро он ҳамчун шакли муносибат ва иштироки манфӣ сабабу омилҳои гуногун дорад. Муайян намудани онҳо метавонист баҳри пешгирии чунин зухурот натиҷабахш бошад;

- ҳангоми таҳлили моҳият ва хусусияти иштироки сиёсӣ дар солҳои аввали соҳибистиқлолӣ беҳтар мебуд агар муаллиф нақши қувваҳои сиёсии дорои рафтори экстремистии террористиро васеътар баррасӣ менамуд. Ин барои шинохти ҳамаи воқеии ин нерӯҳои хиёнаткор аҳаммияти хос дорад;

- ҳангоми таҳлили мазмун ва моҳияти иштироки электоралӣ муаллифро мебоист оид ба иштироки ҷавонон мушаххастар диққат меод;

- хуб мешуд агар муаллиф ба камбудии норасоии дар низомӣ қонунгузорӣ оид ба интихобот, ки ба сатҳи иштироки электоралӣ дар замони рақамикунонӣ таъсир мерасонанд, диққат меод.

Вале, камбудии зикргардида ба ҳеҷ ваҷҳ арзиши илмӣ диссертатсияро кам намеkunанд. Он кори илмӣ мустақилона анҷомдодашуда ва дорои арзиши баланди илмӣ мебошад.

Мутобиқати барасмиятдарории диссертатсия ба талаботи

КОА-и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон

Диссертатсия мутобиқи талаботи КОА-и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, аз он ҷумла Замимаи 2 ба фармоиши раиси

Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон

аз 27 декабри соли 2024, № 493 “Дастурамал оид ба тартиби барасмиятдарории диссертатсия, автореферати диссертатсия ва дигар маводди илмӣ” ба расмӣ дароварда шудааст.

**Хулосаи чамъбасти оид ба сазовор донишҷӯи докталаб
ба дараҷаи илмӣ дархостшаванда**

Диссертатсияи докталаб Зафарзода Нушофарин Зафар дар мавзӯи «Иштироки сиёсӣ ҳамчун воситаи муоширати ҳокимият ва ҷомеа» (дар мисоли Тоҷикистон), ки барои дараҷаи илмӣ доктори фалсафа (PhD), доктор аз рӯи ихтисоси 6D050200 - Сиёсатшиносӣ (6D050202 – Ниҳодҳо, равандро ва технологияи сиёсӣ) пешниҳод шудааст, ба масъалаи муҳими дорои аҳамияти илмӣ амалӣ бахшида шудааст. Он кори илмӣ ба анҷомрасида мебошад, ки дар доираи он натиҷаҳои муҳиму зарурӣ ва барои ҷомеа аҳамиятнок ба даст оварда шудаанд.

Дар раванди таълифи диссертатсия муқаррароти аз ҷониби ҚОА назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муайяншуда, ба пуррагӣ риоя гардидааст.

Автореферат ва интишороти муаллиф муҳтавои диссертатсияро ифода мекунад.

Дар асоси гуфтаҳои боло метавон хулоса намуд, ки диссертатсияи Зафарзода Нушофарин Зафар дар мавзӯи «Иштироки сиёсӣ ҳамчун воситаи муоширати ҳокимият ва ҷомеа» (дар мисоли Тоҷикистон) барои дараҷаи илмӣ доктори фалсафа (PhD), доктор аз рӯи ихтисоси 6D050200 - Сиёсатшиносӣ (6D050202 – Ниҳодҳо, равандро ва технологияи сиёсӣ) дар доираи муқаррароти муайяншуда таълиф шуда, муаллифи он сазовори дараҷаи илмӣ дархостшаванда аз рӯи ихтисоси зикргардида мебошад.

Муқарризи расмӣ,

д.и.с, профессори кафедраи

сиёсатшиносии ДДК ба номи А.Рӯдакӣ

Назарзода П.С.

Имзои Назарзода П.С-ро тасдиқ менамоям:

сардори раёсати кадрҳо ва корҳои

махсуси ДДК ба ном А. Рӯдакӣ

Суроғаи муассисаи пешбар: 735360, шаҳри Кулоб

кӯч. С. Сафаров 16. +992(833-22) 2-35-06

www.kgu.tj. E-mail: info@kgu.tj.

Давлатов М.А.

15.04.2026.